

учасників суспільних відносин, у тому числі і податкових, на проблеми, які виникають у процесі функціонування правової системи.

Заходи адміністративного примусу в правовій діяльності мають на меті усунення аномалій, які виникають у правовій системі та приведення її в разі неправомірної ситуації в нормальний стан. Важливим є їх вплив на суб'єктів податкових правовідносин, що є порушниками правопорядку.

Отже, якщо заходи адміністративного примусу реалізуються у виконанні платниками приписів юридичних норм, виключаючи їх порушення, то вони прямо пов'язані з діяльністю фіскальних та інших компетентних у цій сфері органів. Зрозуміло, що ненадходження запланова-

них сум податків є підставою для невиконання видаткової частини бюджету. Однак варто пам'ятати про важливе завдання, яке покладається насамперед на органи ДФС та на інші органи державної влади, – забезпечити ефективність, цільове спрямування, контроль та економію коштів, які спрямовуються на державні видатки та потреби суспільства.

Таким чином, стабілізація фінансової системи, забезпечення стійкого надходження бюджетних доходів, додержання податкової дисципліни як умови якісного виконання фізичними і юридичними особами зобов'язань перед державою зумовили необхідність використання заходів адміністративного примусу як ефективного механізму впливу на поведінку суб'єктів у сфері сплати податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративне право України : [підручник] / за заг. ред. д. ю. н., проф. Т.О. Коломoeць. – К. : Істина, 2008. – 457 с.
2. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.
3. Про Державну фіскальну службу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140236.html.
4. Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 311. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP140311.html.
5. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : [монографія] / Ю.П. Битяк. – Х. : Право, 2005. – 304 с.
6. Коломoeць Т.О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : [монографія] / Т.О. Коломoeць. – Запоріжжя : Поліграф, 2004. – 404 с.
7. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади : [монографія] / О.Ф. Андрійко. – К. : Наукова думка, 2004. – 299 с.

УДК 347.73

КЛАСИФІКАЦІЯ БЮДЖЕТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

CLASSIFICATION OF BUDGETARY RELATIONS

Перощук З.І.,

кандидат юридичних наук,

здобувач кафедри фінансового права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена питанням класифікації правовідносин у сфері бюджетної системи України (бюджетних правовідносин), зокрема удосконалено набір критеріїв класифікації залежно від функцій бюджетного права (регулятивні та охоронні); бюджетного устрою (вертикальні та горизонтальні); змісту та субординації в правовому регулюванні (матеріальні та процедурні); часу дії (періодичні та циклічні); кількості сторін та характеру розподілу між ними прав та обов'язків (двосторонні та багатосторонні).

Ключові слова: правовідносини у сфері бюджетної системи України, бюджетні правовідносини, класифікація бюджетних правовідносин.

Статья посвящена вопросам классификации правоотношений в сфере бюджетной системы Украины (бюджетных правоотношений). Усовершенствовано набор критериев классификации в зависимости от функций бюджетного права (регулятивные и охранительные); от бюджетного устройства (вертикальные и горизонтальные); содержания и субординации в правовом регулировании (материальные и процедурные); времени действия (периодические и циклические); количества сторон и характера распределения между ними прав и обязанностей (двусторонние и многосторонние).

Ключевые слова: правоотношения в сфере бюджетной системы Украины, бюджетные правоотношения, классификация бюджетных правоотношений.

The article is devoted to the legal relations' classification in the budget sphere in Ukraine (the budget legal relations), in particular here it is improved the classification criteria set depending on the budget law functions (regulation and security); the budget conformation (vertical and horizontal); content and subordination of legal regulation (material and procedural); time of validity (periodic and cyclic); number of parties and the nature of the distribution of rights and obligations between them (bilateral and multilateral).

Key words: legal relations in the budget sphere in Ukraine, budget legal relations, legal relations' classification.

Постановка проблеми. Українська бюджетна система фактично з моменту здобуття Україною незалежності перебуває в безперервній фінансово-економічній, політичній та правовій трансформації.

Зміни, що відбулися, і нині продовжують мати місце, вимагають концептуального перегляду основних категорій та понять у сфері бюджетної системи України, суттєвих обґрунтувань її еволюційного розвитку.

Не дивлячись на численні звернення вчених до проблем інституту бюджетного права, існує подальша необхідність з'ясування окремих теоретичних положень щодо нормативно-правового змісту відносин у сфері бюджетної системи України, зокрема критеріїв класифікації бюджетних правовідносин.

Стан дослідження. Бюджетну проблематику досліджували Л.К. Воронова, В.М. Карасьова, Ю.О. Крохіна,

О.А. Музика-Стефанчук, А.А. Нечай та інші українські та зарубіжні вчені. Безпосередньо питанню класифікації бюджетних правовідносин в Україні нещодавно приділили увагу О.А. Музика-Стефанчук та В.Д. Чернадчук.

Мета статті – удосконалити набір критеріїв класифікації правовідносин у сфері бюджетної системи України (бюджетних правовідносин).

Виклад основного матеріалу. Правовідносини у сфері бюджетної системи України (бюджетні правовідносини), які наділені загальними (основними) ознаками правовідносин та мають особливі (специфічні) ознаки, можна класифікувати за різними критеріями, зокрема залежно від функцій бюджетного права на регулятивні та охоронні.

Регулятивні бюджетні правовідносини проявляються в правомірній поведінці відповідних суб'єктів, тобто такій, яка відповідає нормам бюджетного права, що містяться в бюджетному законодавстві. Переважна більшість бюджетних правовідносин є регулятивними.

Детальну характеристику цього виду бюджетних правовідносин дав В.Д. Чернадчук. Учений дійшов висновку, який нами цілком підтримується, що за способом індивідуалізації суб'єктів регулятивні бюджетні правовідносини поділяються на абсолютні та відносні регулятивні бюджетні правовідносини.

Залежно від спрямованості регулятивної функції фінансового права бюджетні правовідносини поділяються на активні та пасивні.

В активних бюджетних правовідносинах уповноважений суб'єкт наділяється суб'єктивним правом вимоги певної поведінки й виконання обов'язку. Таким уповноваженим суб'єктом активних бюджетних правовідносин є держава в особі державних органів та адміністративно-територіальні одиниці в особі органів місцевого самоврядування. Зобов'язаними суб'єктами цих правовідносин є особи, на яких покладено обов'язок здійснювати певні дії (реалізовувати активні юридичні обов'язки).

У пасивних бюджетних правовідносинах одні суб'єкти наділяються правом здійснення позитивних дій, а інші – реалізують пасивні обов'язки, зокрема утримуються від здійснення певних дій. У цих правовідносинах відбувається взаємодія держави в особі уповноважених органів, які здійснюють певні дії, наприклад встановлюють порядок використання бюджетних коштів і розпорядників бюджетних коштів, що мають витратити ці кошти на цілі та в обсягах, визначених бюджетно-правовими актами, утримуючись від їх нецільового використання.

До викладеного, на нашу думку, слід лише додати приклади абсолютних та відносних регулятивних бюджетних правовідносин. Так, відповідно до частини другої статті 75 Бюджетного кодексу України (далі – БК України) Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних місцевих рад зобов'язані надавати необхідну інформацію таким установам: центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики, для проведення розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів та інших показників; Комітету Верховної Ради України з питань бюджету для розгляду цих розрахунків. Така правова норма є наглядним прикладом абсолютних регулятивних бюджетних правовідносин, де всі вищеперераховані суб'єкти бюджетних правовідносин зобов'язані надавати необхідну інформацію уповноваженому суб'єкту (Мінфіну України); відносні регулятивні бюджетні правовідносини – це конкретні бюджетні правовідносини, які виникають на підставі цієї норми (між, скажімо, виконавчим органом Київської міської ради в особі його керівника (зобов'язаним суб'єктом бюджетних правовідносин) та Мінфіном України в особі його керівника (уповноваженим суб'єктом правовідносин) щодо надання конкретної інформації).

Охоронні бюджетні правовідносини забезпечують реалізацію охоронної функції бюджетного права. Вони, як за-

значає В.Д. Чернадчук, виконують допоміжну роль щодо регулятивних, є похідними від них, забезпечуючи їх існування [1, с. 72–73].

Охоронні бюджетні правовідносини виникають у випадку порушення регулятивних бюджетно-правових норм та не пов'язані з безпосереднім впливом бюджетно-правових норм на фактичні регулятивні бюджетні відносини. У цьому випадку правостворююче значення надається юридичним фактам, які і є підставами виникнення охоронних бюджетних правовідносин.

Охоронні бюджетні правовідносини виникають на підставі бюджетних норм, закріплених статтями 117–120 БК України. Такими є, зокрема, правовідносини, що виникли через нецільове використання бюджетних коштів, порушення розпорядниками бюджетних коштів вимог щодо прийняття ними бюджетних зобов'язань, подання недостовірних звітів та інформації про виконання бюджету тощо.

Залежно від бюджетного устрою (характеру зв'язків бюджетних правовідносин) бюджетні правовідносини поділяються на вертикальні та горизонтальні.

Бюджетний устрій, будучи першоосною об'єднання правових норм щодо побудови бюджетної системи держави, за характером зв'язків є критерієм поділу бюджетних правовідносин на вертикальні та горизонтальні.

Слід відзначити, що критерії поділу бюджетних правовідносин на вертикальні та горизонтальні в залежності від устрою держави використовують В.М. Карасьова та Ю.А. Крохіна [1, с. 110]. В.Д. Чернадчук вважає, що вертикальні бюджетні правовідносини виникають між підпорядкованими суб'єктами бюджетних правовідносин, а горизонтальні – між непідпорядкованими. На думку вченого, вертикальні бюджетні правовідносини опосередковують зв'язок між державою в особі уповноважених нею органів та адміністративно-територіальними одиницями в особі органів місцевого самоврядування, як правило, на підставі субординації. Горизонтальні бюджетні правовідносини відображають зв'язок між рівноправними за юридичним статусом територіями (адміністративно-територіальними одиницями). Серед вертикальних бюджетних правовідносин виокремлюються діагональні бюджетні правовідносини, які складаються між органами вищого та нижчого рівня, що належать до різних систем органів управління [1, с. 77, 95].

Досить широко критерії поділу правовідносин на вертикальні і горизонтальні застосовуються в теорії адміністративного права. На думку представників цієї галузі права (В.Б. Авер'янова, В.К. Колпакова, О.В. Кузьменко, Р.О. Куйбіди), вертикальні правовідносини найбільшою мірою виражають сутність адміністративно-правового регулювання і характер зв'язків у сфері управління. Ці відносини часто називають владовідносинами. Виникають вони між супідрядними в правовому розумінні сторонами і виражають юридичну залежність однієї сторони від другої.

Горизонтальними правовідносинами визнаються ті, за яких сторони фактично і юридично рівноправні. У них відсутні юридично-владні веління однієї сторони, обов'язкові для другої [3, с. 73; 4, с. 164; 5, с. 178].

М.Ю. Дьомін вважає, що вертикальні правовідносини мають місце там, де одна сторона підлегла іншій (наприклад, правовідносини між Державною митною службою України та митницями).

Горизонтальні правовідносини виникають між непідлеглими органами державної влади або суверенних держав, якщо учасники відносин не перебувають у стані підпорядкування (наприклад, відносини, які виникають між митними, прикордонними та іншими контролюючими службами на митному кордоні) [6, с. 78].

Цікаво, що, характеризуючи види правовідносин за волевиявленням сторін, О.Ф. Скакун виділяє управлінські правовідносини, під час здійснення яких, на думку автора, досить виявлення волі лише правомочної сторони

(такі правовідносини мають місце насамперед у сфері публічного права (вертикальні правовідносини)), та договірні – виявляється воля як правомочної, так і зобов'язаної сторін (мають місце передусім у сфері приватного права (горизонтальні правовідносини)). Автор навіть веде мову про комплексні правовідносини, у яких поєднуються засади публічного і приватного права (горизонтально-вертикальні правовідносини) [7, с. 368].

Проте згодом в оновленій класифікації (попередня датується 2001 роком) автор за волевиявленням сторін виділяє три види правовідносин, до яких відносить публічні (діють у публічно-правовій сфері), договірні (переважають у сфері приватного права) та комплексні (поєднують начала публічного та приватного права), не вживаючи при цьому термінів «вертикальні правовідносини» та «горизонтальні відносини» [8, с. 386–387]. Таким чином, автор у загальноправовій класифікації правовідносин відходить від використання згаданих термінів, що в такому разі вказує на певну недоцільність застосування їх у галузевих науках.

Загалом у загальноправових класифікаціях правовідносин не часто зустрічаються терміни «вертикальні правовідносини» та «горизонтальні правовідносини».

Однак слід зважувати, що застосування згаданих термінів у сучасних умовах має місце в різних галузях права, у тому числі у фінансовому (бюджетному) праві.

На підставі викладеного, а також із метою оптимізації критеріїв класифікації бюджетних правовідносин вбачається за доцільне критерій, згідно з яким державний устрій є основою поділу вказаних правовідносин на вертикальні та горизонтальні [9, с. 139–147; 10, с. 61] (або за ознакою взаємодії суб'єктів бюджетних правовідносин, за якою ці відносини також поділяються на вертикальні та горизонтальні [1, с. 95]) об'єднати з вживанням у теорії держави та права критерієм, який полягає у волевиявленні сторін, у відповідності до якого правовідносини поділяються, наприклад, на управлінські та договірні.

Таким чином, залежно від бюджетного устрою (характеру зв'язків бюджетних правовідносин) бюджетні правовідносини можна поділити на вертикальні (управлінські) та горизонтальні (договірні).

Прикладом вертикальних (управлінських) бюджетних правовідносин можуть бути відносини, що виникають між Мінфіном України та місцевими фінансовими органами. Інакше кажучи, правовідносини щодо здійснення бюджетної діяльності виникають по вертикалі бюджетної системи України: державний бюджет – місцеві бюджети різних рівнів; державний бюджет – бюджет міста обласного значення; районний бюджет – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (бюджети громад) тощо.

Горизонтальні (договірні) бюджетні правовідносини виникають унаслідок вступу суб'єктами в правові зв'язки на паритетних засадах. Підставою для виникнення таких відносин є відповідні бюджетно-правові норми. Особливістю цих правовідносин є те, що їх суб'єкти не можуть виходити за межі конкретних настанов, якими регламентовано їхні взаємні права та обов'язки. Прикладом горизонтальних (договірних) бюджетних правовідносини можуть бути відносини між суб'єктами, що здійснюють бюджетну діяльність щодо бюджетів міст (бюджет міста – бюджет міста).

За змістом та субординацією в правовому регулюванні бюджетні правовідносини поділяються на матеріальні та процедурні.

Питання матеріальних та процесуальних бюджетних правовідносин нещодавно у своїх працях розглядали В.Д. Чернадчук [1, с. 78–85] та О.А. Музика-Стефанчук [11, с. 27–29].

Так, В.Д. Чернадчук зазначив, що в матеріальних бюджетних правовідносинах реалізуються суб'єктивні бюджетні права та обов'язки суб'єктів щодо зарахування, розподілу та використання бюджетних коштів, які (пра-

ва та обов'язки) мають якісне та кількісне вираження. У бюджетно-процесуальних правовідносинах відображається юридична форма отримання державою або адміністративно-територіальними одиницями у своє розпорядження бюджетних коштів, їх розподіл, перерозподіл та використання. Бюджетно-процесуальні правовідносини мають значення саме як форма реалізації матеріальних бюджетних прав та обов'язків у бюджетній сфері.

У підсумку автор дійшов до висновку, що бюджетно-процесуальні правовідносини забезпечують існування матеріальних бюджетних правовідносин, вони є результатом дії процесуальних бюджетно-правових норм, мають публічний характер, спрямовані на згладжування конфлікту інтересів різних соціальних груп, опосередковують процес реалізації матеріальних бюджетно-правових норм, є тривалими, динамічними та періодичними [1, с. 78–79, 85].

У свою чергу, О.А. Музика-Стефанчук, розглянувши позиції деяких учених щодо розмежування матеріальних і процесуальних бюджетних правовідносин, зокрема О.Г. Петрусенка, який вважає, що бюджетні правовідносини за своєю природою є різновидом процесуальних правовідносин і можуть виникати, розвиватись і припинятись лише в межах бюджетного процесу, при цьому конкретний зміст бюджетних правовідносин зумовлений і визначається стадією бюджетного процесу (на думку О.А. Музика-Стефанчук, за такого підходу виключаються матеріальні бюджетні правовідносини), вбачає, що, дійсно, бюджетні правовідносини існують у межах бюджетного процесу, проте частина з них має процесуально-правову природу та реалізується в матеріальній сфері і є матеріальними бюджетними правовідносинами [12, с. 27].

Ця позиція, на нашу думку, є дискусійною, оскільки процесуальні відносини, хоч і виникають на основі норм процесуального права, проте є похідними від норм матеріального права.

Далі зазначений автор продовжує, що матеріальне право пов'язане з процесуальним через юридичний процес. Останній потребує здійснення різних операцій із нормами права. Уповноважені його суб'єкти мають безпосередньо використовувати норми права для вирішення конкретних юридичних справ [12, с. 27–28].

Слід відзначити, що в теорії права вже не один рік триває дискусія щодо того, що юридичний процес є правовою категорією виключно юрисдикційного характеру. В.М. Горшенев вказує навіть на необхідність чіткого розмежування юридичного процесу для юрисдикції, і відповідно, юридичної процедури – виключно для неюрисдикційних органів [13, с. 53–54].

Загалом, як зазначає М.В. Скуляк, нині в теорії права існує декілька абсолютно протилежних концепцій щодо розуміння юридичного процесу і юридичної процедури та їх співвідношення: процес як різновид процедури; процедура як вид процесу; процес і процедура – тотожні об'єкти правової дійсності (обидва терміни використовуються як синонімічні) [14, с. 48].

Цілком обґрунтованими вбачаються висновки автора щодо того, що юридичний процес і юридична процедура наділені спільною рисою – процесуальною природою, яка проявляється в діяльності органів державної влади, а також, що в юридичній процедурі суб'єктами правовідносин є лише органи виконавчої влади та їх посадові особи або ж органи виконавчої влади, організації та органи місцевого самоврядування, у юридичному процесі – учасники правовідносин звертаються до незалежного від них органу – суду.

На думку вказаного автора, юридична процедура виникає і розвивається завдяки існуванню безконфліктних правовідносин. Юридичному процесу властиві виключно правовідносини, які виникають завдяки конфлікту, спору між учасниками таких відносин [14, с. 49].

Вважаємо викладені позиції достатньо переконливими, і відповідно, пропонуємо, за змістом бюджетних пра-

вовідносин, крім матеріальних правовідносин, виділяти не процесуальні, а процедурні, оскільки, як переконує теорія, кожне зі згаданих понять має своє індивідуальне значення.

За часом дії бюджетні правовідносини поділяються на періодичні та циклічні.

Періодичні бюджетні правовідносини діють протягом дії Закону України «Про Державний бюджет України», рішень про місцеві бюджети (під час певного проміжку часу, як правило, одного року);

Циклічні бюджетні правовідносини охоплюють усю бюджетну діяльність, створюючи закінчене коло всіх її етапів (такі бюджетні правовідносини охоплюють увесь цикл бюджетної діяльності).

За кількістю сторін та характером розподілу між ними прав та обов'язків бюджетні правовідносини поділяються на двосторонні та багатосторонні.

У двосторонніх бюджетних правовідносинах кожна з двох сторін має взаємні права та обов'язки; у багатосторонніх – кожна із трьох і більше сторін має права та обов'язки стосовно одна одної.

Висновки. Прикладом перших можуть бути бюджетні правовідносини, що виникають між Мінфіном України і місцевими фінансовими органами під час складання проєктів місцевих бюджетів на підставі, наприклад, статті 75 БК України; прикладом багатосторонніх – бюджетні правовідносини, що виникають між Мінфіном України, місцевими фінансовими органами та головними розпорядниками бюджетних коштів у процесі розробки і доведення місцевими фінансовими органами до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів, які формується з урахуванням положень Типової форми бюджетних запитів, визначеної Мінфіном України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Чернадчук В.Д. Стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні : [монографія] / В.Д. Чернадчук. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 456 с.
2. Карасева М.В. Финансовое право / М.В. Карасева, Ю.А. Крохина. – М.: НОРМА, 2001. – 320 с.
3. Колпаков В.К. Административное право Украины : [підручник] / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
4. Основы административного судочинства та административного права : [навч. посіб.] / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна]. – К. : Старий світ, 2006. – 576 с.
5. Административное право Украины. Академичний курс : [підручник] : у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007– . – Т. 1 : Загальна частина. – 2007. – 592 с.
6. Дьомін Ю.М. Правові засади організації та здійснення митного контролю в Україні: теоретичні та практичні проблеми : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Ю.М.Дьомін. – К., 2006. – 439 с.
7. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун. – 2-ге видання. – К. : Алерта ; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
9. Карасева М.В. Финансовое право. Общая часть : [учебник] / М.В. Карасева. – М. : Юристъ, 1999. – 252 с.
10. Бабін І.І. Бюджетне право України : [навч. посіб.] / І.І. Бабін. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 296 с.
11. Музика-Стефанчук О.А. Финансовое право : [навч. посіб.] / О.А. Музика-Стефанчук. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Атіка, 2009. – 264 с.
12. Музика-Стефанчук О.А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин в Україні: проблеми законодавства, теорії та практики : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / О.А. Музика-Стефанчук. – Ірпінь, 2011. – 501 с.
13. Теория юридического процесса / под общей ред. проф. В.М. Горшенева. – Х., 1985. – 192 с.
14. Скуляк М.В. Бюджетный процесс на местовом уровне : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М.В. Скуляк. – Запоріжжя, 2010. – 295 с.

УДК 347.73

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВУ ПРИРОДУ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ПЕРЕХОДУ МАЙНА (СТ. СТ. 172, 173 ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

ON THE LEGAL NATURE OF TAXATION OF TRANSITION OF PROPERTY (ARTICLES 172, 173 TAX CODE OF UKRAINE)

Рябуш Л.А.,
здобувач

Національного університету
державної податкової служби України

Стаття присвячена дослідженню правової природи оподаткування реалізації фізичними особами майнових об'єктів. Обґрунтовується належність окресленого різновиду податкових платежів до майнового оподаткування або зборів. Пропонуються шляхи усунення колізій, наявних у чинному податковому законодавстві України.

Ключові слова: правова природа, податок, збір, майнові податкові платежі, оподаткування продажу (обміну) майна.

Статья посвящена исследованию правовой природы налогообложения реализации физическими лицами имущественных объектов. Обосновывается принадлежность обозначенной разновидности налоговых платежей к имущественному налогообложению или сборам. Предлагаются пути устранения коллизий, существующих в действующем налоговом законодательстве Украины.

Ключевые слова: правовая природа, налог, сбор, имущественные налоговые платежи, налогообложение продажи (обмена) имущества.

The article investigates the legal nature of the taxation of realization of property objects. It substantiates belonging of the outlined variety of tax payments to property taxation or fees. The ways of solving conflicts present in the current tax legislation of Ukraine are offered.

Key words: legal nature, tax, fee, property tax payments, taxation of sale (exchange) of property.